

Vətən müharibəsinin əvvəlindən axırına qədər ön cəbhədə sinəsini düşmənə sıpər edən həmkarlarımızdan biri də "Ədalət" qəzetinin əməkdaşı, şair-publisist Emin Piri. "Bakı-Xəbər" in qazi-jurnalistlərə bağlı gerçəkləşdiridiyi layihənin bu sayında Emin Piri ilə həmsöhbət olduq. Emin Piri redaksiyamıza əlibəş gəlmədi, özü ilə Zəfərdən sonra qələmə aldığı "Sən azadsan" və 2017-ci ildə nəşr olunan "Sağ qalan varmı?" kitablarını da getirdi...

"Biz qələbə xəbərini Azərbaycan xalqından gec eşitmışık"

- Vətən müharibəsinin ikinci ildönümüdür. Zəfər yürüşündə yaxından iştirak etmişiz. Maraqlıdır ki, üstündən çox vaxt keçməsini gözləməyib mühəribə təsəssüratları-nızı mühəribə gündəliyində ifadə etməyə çalışmışız... Bu barədə nə deyə bilərsiz?

- Mühəribənin gedisində düşünürsən ki, hər an həlak da ola bilərsən. Bütün bunlarla yanaşı, insanda "bəlkə sağ qaldım qayıtdım" kimi bir ümidi qığılcımı da olur. Bu mənada, fürsət düşəndə qeydlər edirdim ki, bəlkə yazdıqlarım mənim kimi birinə əlinə düşər, o da götürüb bu gündəliyi tarixləşdirər.

- Güllə yağışının altında bu qeydləri etməyə, gündəlik yazmağa necə vaxt tapirdiniz?

- Deyim ki, oturub orada şeir yazırdım, gündəlik baş verənləri ətraflı qeyd edirdim, xeyr, bunu desəm yalan çıxar. Sadəcə, böyük bir hadisəni bir cümlə ilə yazırdım ki, tutalmı, filan istiqamətdə bu qədər şəhid verdik, bu qədər yaralımız oldu. Sonra bu hadisəni yenidən xəyalında canlandırib, yaddaşımı qurcalayıb yazıya aldım. Orada bunları şeir kimi, yaxud mən kimi yazmağa nə zaman, nə də şərait olub. Tutaq ki, nəsə mənə poetik bir ifadə kimi görsənirdi, fikri, misrani qeyd edib üstüne "şeir" sözünü yaxırdım ki, macalımla olanda onu şeire çeviririm. Bu gün iki-üç kitablıq mühəribə gündəliyim var. İndiyə qədər mətbuatda ən azı iki kitablıq mühəribə gündəliyim çap olunub... Elə qeydim var ki, sonra ondan iki-üç məqalə yazdım. "Xocalı kəndlərindəyik" qeydim vardi. Xocalı kəndlərində baş verən

hadisələri yenidən yaddaşım da oyadıb yazdım...

- "Zəfər Klubu"nun layihəsi olan "Sən Azadsan!" kitabının çap edilməsi çox maraqlıdır. Burada hər bir oxucuya yönəlik mesajlar var. Mühəribə gündəliyində parçaların əks olunduğu kitab necə çap olundu?

- Təhsil Nazirliyinin Vqrant müsabiqesinin qalibi olundum. O vaxt "Qalib müəllim" müsabiqəsində mənim bərəmdə çəkilən süjet qalib olud. Türkiyənin təhsil naziri Ziya Kılıç da, biziim təhsil naziri də o tədbirdə iştirak edirdi. Mən qeyd etmişim ki, tərxi anlar həmişə olmur, bilmək olmur ki, biz bir də yaşayacaq, yoxsa yaşamayacaq. Önəmli məsələ odur ki, sərf məktəblərin üzərində dayandırm. Mənim üçün burada çox böyük əhəmiyyət kəsb edən, motivasiya verən məktəblə məktublarıdır.

- Məktəblilərin əsgərlərə yazdığı məktubları nəzərdə tutursuz?

- Bəli. Mən istədim ki, şagirdlərin əsgərlərə yazdığı məktublar tarixləşsin. Bu məqsədə bir neçə məktəbli məktublarını topladım ki, çap edək. Bu məktubların bəziləri özündə olub, bəzilərini bu məktubları özündə saxlayan əsgər və zabit yoldaşlarından almışam. Bu məktublardan biri də şəhid cibində çıxan məktub idi. Bu, kitabda da qeyd edilib. Ən azından 30-a xoxan məktubu adı, ünvanı ilə tarixləşdirdim. Bu kitabda mənim mühəribə gündəliyimin bir hissəsi və bir də sagirdlərin mühəribə barədə hekayələri getdi. Çalışıram ki, xatirələrimi, qeydlərimi sürətli yazım və mətbuatda çap etdim. Çünkü zaman keçidkə

Qazi-jurnalist Emin Piri Vətən müharibəsinin bu gününlərini necə xatırlayır...

"İndiyə qədər mətbuatda ən azı iki kitablıq mühəribə gündəliyim çap olunub"

insanın yaddaşı korlanır və sair. Bu yazılarımı iki dəfə Medianın İnkışafı Agentliyinin keçirdiyi müsabiqəyə də vermişəm və ardıcıl "ən yaxşı oçerk" nominasiyasının qalibi oldum. Müsabiqəyə mühəribə gündəliyindən yazılar vermişdim. Mühəribədən sonra da haçox qələmlə uğurlar qazandı.

- Qələm adamının ön cəbhədə, mühəribənin getdiyi qaynar nöqtədə olmasının faydalardından biri də odur ki, bu prosesi obyektiv şəkide işləqləndirir, çatdırır. Sizin fikriniz necədir?

- Şair yanaşması bir az başqa cür olur. Vicdanlı Azərbaycan zabiti obrazı mənim üçün daha böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən mühəribə gündəliyində humanist Azərbaycan zabiti obrazı yaratmışam. Bu obrazı daha çox beynəlxalq auditoriya üçün fikirləşmişəm. Onsuz da Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad edən bir dövlət kimi beynəlxalq aləmde tanınır. Bununla yanaşı Azərbaycanı humanist, sivil və ziyanlı, aristokrat bir zabit obrazı ilə təqdim etmək olar.

- Bu obrazın konkret prototipi var, sərr deyilsə o zabitin adı nədir?

- O real şəxsdir. Zabitin adını bilmirəm. Çünkü bəzi məsələlərə görə geyimimizdə adlarımız, rütbələrimiz qeyd edilmirdi. Mən özüm zabit olSAM da, biz orada rütbe taxmırıq. Azərbaycan zabiti Hadrutun Tuğ kəndində erməni-nin evində toyuq-cücəyə dən səpir. Başqa xalqlar olsayıd, bundan humanist bir məqsəd kimi istifadə edərdi. Azərbaycan zabitinin bu humanist davranışından möhtəşəm bir film çəkmək olardı. Azərbaycan zabitinin humanist obrazını yaratmaq ona görə lazımdır ki, ermənilərin bizimlə bağlı yaratdığı mənfi obrazı dağında bilek, bu bize beynəlxalq aləmdə lazımdır...

- Səfərbərliklə getdiniz mühəribəyə?

- Birinci dərəcəli ehtiyatda olan zabit olduğuma görə on-suz da bilirdim ki, təlim də olsa, mühəribə də baş versə ilk növbədə məni çağıracaqlar. Çünkü Aprel döyüşləri zamanı da müraciət etmişdim. O vaxt mənə "hələ ehtiyac yoxdur" dedilər. Mən Ağdamda, cəbhə bölgəsində xidmət etdi-

şəm. 2020-ci ilin 27 sentyabrından əvvəl təlim olmuşdu, amma məni çağırmaçıdlar. Sentyabrın 24-də, 25-də gedib səfərbərliyə canlı olaraq müraciət etdim və yeni nömrəmi qeyd etdirdim ki, mühəribə olarsa məni də çağırılsınlar. Hami hiss edirdi ki, mühəribə olacaq. Uşaqlara deyirdim ki, birinci zəng mənə gələcək. Doğrudan da Prezidentin səfərbərliklə bağlı sərençamından bir neçə dəqiqə keçidkən sonra mənə Səfərbərlikdən zabitlər şöbəsində zəng gəldi. Sentyabrın 28-də çağrırlıdım.

- Döyüş yolunuz hardan keçdi?

- Füzuli, Cəbrayıll, Xocavənd, Şuşa istiqamətində və Laçın dəhlizi boyu gedən döyüşlərdə iştirak etmişəm. Mən mühəribənin ən dəhşətli xəttində - Xocavənddə olmuşam.

- Bəs nə zaman tərxis olundunuz?

- Dekabrın 31-də qayıtdım.

- Siz mühəribəyə gedənə ailəniz bunu necə qarşılıdı? Subaysız yəqin ki?

- Bəli, subayam. İşdəkili-lə göründüm, hamı şəkil çəkib paylaşıdı. Anam feysbukda olmadığı üçün, təbii ki, bilmədi. Bacım bilirdi. Evdəkilərlə saqlaşmağa getdim. İki il səngərde xidmətdə olmuşam, ona görə bilirdim ki, təxmini nənələr almaq lazımdır. Tez gedib şəxsi ləvazimatlar aldim, üz-başımı qırxdırdım ki, mühəribədə vaxt olmayıacaq. Əşyalarımı yavaş-yavaş yiğirdim ki, anam "bu nədir yiğirsan" dedi. Əvvəl bildirmədim, dedim yola düşəndə mühəribəyə getdiyimi deyərəm. Bir var bilib əvvəlcədən əzab-əziyyət çəkəsən, biri də var az qalmış biləsən. Anam mühəribəyə getdiyimi biləndə heç nə demədi. Mən həmin analara ona görə minnətdəram ki, övladlarını mühəribədən saxlamadılar, elə mənim anam da. Bir ağladı və gedəndə məni Quranın altından keçirdi. Mühəribədən yayınmağı bir zabit, bir Azərbaycan vətəndaşı kimi, bir Emin Piri kimi özümə şərəfsizlik bilərdim.

Onu da deyim ki, mühəribədə olanda anamı düz oktyabrın 31-nə kimi aldatmışdım. Hər dəfə əlaqəyə çıxmış mümkin olanda anamla dan-

şirdim, ona demişdim ki, mən Xızıda poliqondayam, silah anbarına nəzarət edirəm. Bəhanə edirdim ki, telefonla tez-tez danışsam ermənilər seti tutub anbarı vururlar və sair. Sonra bildim ki, ön cəbhədə olduğumu anam bilmiş, sadəcə özünü aldanmış kimi göstərib.

- Mühəribəyə gedəndə, yəqin ki, şəhid olmayı da gözaltına almışdır...

- Təbii ki, elədir. Söyüd düzü, düşünmürdüm ki, bizim 3 min şəhidimiz var, ele bili-rdim bizim şəhid sayımız daha çoxdur. Bizim əsas döyüş yolumuz Füzuli-Xocavənd xəttindən keçdi deyə, orada güclü döyüşlər getdi, xeyli sayıda şəhədilərimiz oldu, erməni tə-rəfdən də ölenlər çox oldu. Düşünürdüm ki, cəbhe boyu bu qədər döyüş gedibsem, ən azı 20 min şəhidimiz var. Biz belə bilirdik. Amma 3 minə yaxın şəhidimiz olduğunu eşdəndə dedik ki, şükür Allaha şəhidimiz az olub. Mühəribədə sağ qalmaq ümidi çox az olur.

- Qələbə sərəqini harada eşitdiniz?

- Əslində, biz qələbə xəberini Azərbaycan xalqından dəha gec eşitmışik. Çox vaxt rabitə yaratmaq olmurdu, telefon xətləri tutmurdu. Səhər saatları idi. Zabitlərdən biri güclə də olsa əlaqəyə çıxmışdı, ona deyiblər ki, xalq küçələrdər, mühərinə qurtarib. Gecə tam sakitlik olmuşdu. Biz Topxana məşələrində idik. Noyabrın 4-dən Cıdır düzənində qarşısında, Xankəndinin ya-xınlığında idik. Bilirdik ki, Şuşada döyüşlər gedir. Dədim ki, bəs biz Xankəndini ne vaxt alıq ki, xəbərimiz olmayı? Sonradan bildik ki, bəyanat imzalanıb və Ağdamın, Kəlbəcər və Laçının dinc yolla qaytarılması ilə bağlı razılığa gəlinib.

- Cəmiyyətin, dövlətin si-ze münasibətindən razı-sızı?

- Həmisi demişəm ki, biz xalqdan heç nə istəyə bilmərik. Çünkü biz əger xalqın bir övladıqsa, xalqın borcu bu olub ki, bizi mühəribəyə göndərib. Xalqa minnet qoymağın özü absurd çıxır. Problemlər varsa, bunu müəyyən instansiylar həll etməlidir. Biz xalqın birliliyini də, dəstəyini də görmüşük. Mən yuxarı instansiylardan daha çox razıyam. Yeni Prezident səviyyəsində tapşırıqlar verilir, qayğı göstərilir, məmurlara işlərin icrası tapşırılır...

İradə SARIYEVA